

**TA'LIM-TARBIYA SIFATINI OSHIRISHDA PEDAGOGNING  
JAMOATCHILIK BILAN ISHLASH SAMARADORLIGINI  
TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYASI  
TECHNOLOGY FOR IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF A  
PEDAGOGUE'S WORK WITH THE COMMUNITY TO ENHANCE  
THE QUALITY OF EDUCATION**

*Abduxakimova Nafosat Xasan qizi*

*O'zbekiston Respublikasi*

*Buxoro innovatsiyalar universiteti*

*2 – bosqich magistri*

*Abdukhakimova Nafosat Khasan qizi*

*Republic of Uzbekistan*

*Bukhara University of Innovation,*

*2nd year Master's student*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada ta'lim-tarbiya sifati va samaradorligini oshirishda pedagogning jamoatchilik (oila, mahalla, homiylik va nodavlat tashkilotlar) bilan hamkorlik qilish faoliyatini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Maqolada o'qituvchi va jamoatchilik o'rtasidagi ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning zamonaviy texnologiyalari, shakl va usullari tahlil qilingan. Shuningdek, pedagogning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish hamda jamoatchilik bilan aloqalarni tizimli tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

**Kalit so'zlar:** ta'lim-tarbiya sifati, pedagogik hamkorlik, jamoatchilik bilan ishlash, innovatsion texnologiyalar, oila va mahalla, kommunikativ kompetensiya.

**Abstract:** This article examines the issues of improving the pedagogue's collaboration with the public (family, neighborhood, sponsors, and non-governmental organizations) to enhance the quality and effectiveness of education and upbringing. The article analyzes modern technologies, forms, and methods of socio-pedagogical cooperation between the teacher and the community. In addition, practical recommendations have been developed for developing the teacher's communicative competence and for systematically organizing public relations.

**Keywords:** quality of education and upbringing, pedagogical cooperation, public relations, innovative technologies, family and community, communicative competence.

**Аннотация:** В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования взаимодействия педагога с общественностью (семьями, местным сообществом, спонсорами и общественными организациями) в целях повышения качества и эффективности образования и воспитания. В статье анализируются современные технологии, формы и методы социально-педагогического взаимодействия педагога с обществом. Кроме того, сформулированы практические рекомендации по развитию коммуникативной компетенции педагога и системной организации взаимодействия с общественностью.

**Ключевые слова:** качество образования и воспитания, педагогическое сотрудничество, связи с общественностью, инновационные технологии, семья и микрорайон, коммуникативная компетентность.

Ta'lim-tarbiya sifatini oshirish masalasi bugungi kunda nafaqat pedagogika nazariyasi va amaliyotining markaziy muammolaridan biri, balki jamiyat taraqqiyotining strategik omiliga aylangan kompleks ijtimoiy hodisadir. Ta'lim sifati ko'p omilli tizim sifatida ta'lim muassasasining ichki resurslari (kadrlar salohiyati, o'quv-uslubiy ta'minot, boshqaruv madaniyati, ta'lim texnologiyalari, baholash va monitoring) hamda tashqi ijtimoiy sheriklik resurslari (ota-onalar, mahalla, nodavlat notijorat tashkilotlar, ish beruvchilar, ommaviy axborot vositalari, madaniyat va sport institutlari)ning uzviy hamkorligi bilan belgilanadi. Ayniqsa, ta'lim va tarbiya jarayonlarining integratsiyasi kuchaygan sharoitda pedagogning jamoatchilik bilan ishlash samaradorligi ta'lim natijalarining barqarorligi va tarbiyaviy ta'sirning uzluksizligini ta'minlaydigan muhim mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Zamonaviy yondashuvlarda ta'lim muassasasi "yopiq" institutdan "ochiq" ijtimoiy tizimga aylanishi zarurligi qayd etilib, bunda pedagog jamoatchilik resurslarini maqsadli safarbar etuvchi, ijtimoiy kommunikatsiyalarni boshqaruvchi va tarbiyaviy

muhitni loyihalovchi subyekt sifatida qaraladi. Shu bois, pedagogning jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirish texnologiyasini ishlab chiqish va asoslash, uning nazariy poydevorini aniqlash, ilg'or tajribalarni tahlil qilish hamda o'lchab bo'ladigan natijalar orqali baholash dolzarb ilmiy-amaliy vazifadir.

Ta'lim-tarbiya sifatini oshirishda jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirish, avvalo, "sifat" kategoriyasining pedagogik mazmuni hamda sifatni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalariga tayanadi. Ta'lim sifatini faqat akademik yutuqlar yig'indisi sifatida talqin qilish cheklangan yondashuv bo'lib, u o'quvchining kompetensiyalari, ijtimoiy-emotsional rivojlanishi, fuqarolik pozitsiyasi, kasbiy yo'naltirilganligi va shaxsiy qadriyatlar tizimining shakllanishi kabi ko'rsatkichlar bilan to'ldirilgandagina to'liq manzara yuzaga keladi. Xalqaro miqyosda ta'limni inson kapitalini rivojlantirishning bosh omili sifatida ko'ruvchi yondashuvlar, shuningdek, samaradorlikni baholashning indikatorlar tizimi ta'lim muassasasining tashqi hamkorlar bilan aloqalarini ham sifat mezonlari qatoriga kiritishni talab etadi. Bunda jamoatchilik bilan ishlash pedagogik faoliyatning qo'shimcha yo'nalishi emas, balki ta'lim va tarbiya natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi institutsional mexanizm sifatida baholanadi.

Jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida yuzaga kelishida bir nechta omillar tutashadi. Birinchidan, zamonaviy axborotlashgan jamiyatda bolalar va o'smirlar tarbiyasiga ta'sir qiluvchi agentlar ko'paydi: raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar, "tengdoshlar madaniyati" va ommaviy madaniyat. Bu sharoitda maktabning tarbiyaviy funksiyasi yolg'iz o'zi yetarli bo'lmay, oila va mahalla, jamoat institutlari bilan hamkorlikda "umumiy tarbiyaviy front"ni yaratish ehtiyoji kuchayadi. Ikkinchidan, ta'lim muassasalarida natijadorlikka yo'naltirilgan boshqaruv kuchaygan sari sifatni ta'minlashning tashqi va ichki kafolatlari o'rtasidagi muvozanat masalasi dolzarblashadi. "Sifat madaniyati" tushunchasi aynan ichki mas'uliyat va tashqi ishonchning uyg'unlashuvi orqali qaror topadi; bunda jamoatchilik bilan tizimli muloqot va hamkorlik ishonch kapitalini oshiruvchi asosiy yo'nalishlardan hisoblanadi. Uchinchidan, o'qituvchining kasbiy roli

transformatsiyalanib, u faqat bilim beruvchi emas, balki hamkorlikni yo'lga qo'yuvchi fasilitator, mediator va ijtimoiy loyihalar koordinatori sifatida ham ko'rilmogda. Shu rolni samarali bajarish uchun pedagogda kommunikativ kompetensiya, ijtimoiy hamkorlikni boshqarish ko'nikmalari, konfliktologik savodxonlik va jamoatchilik resurslarini ta'lim maqsadlariga yo'naltirish malakalari rivojlangan bo'lishi zarur.

Jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirishning hozirgi holati va ilg'or tajribalariga murojaat qilinganda, amaliyotda ikki xil tendensiya kuzatiladi. Bir tomondan, maktablarda ota-onalar yig'ilishi, "Ochiq eshiklar kuni", tarbiyaviy tadbirlar, profilaktik uchrashuvlar kabi an'anaviy shakllar keng tarqalgan. Biroq ularning muammoli jihati shundaki, ko'pincha ular epizodik, ma'lumot berishga yo'naltirilgan va "bir tomonlama muloqot" shaklida o'tadi; natijada ota-onalarning real ishtiroki, hamkorlik mas'uliyati va ta'lim jarayoniga qo'shgan hissassi barqaror tizimga aylanmaydi. Ikkinchi tomondan, so'nggi yillarda "maktab–oila–mahalla" hamkorligini loyiha asosida yo'lga qo'yish, ota-onalar universiteti, mentorlik dasturlari, mahalla bilan birgalikdagi ijtimoiy-pedagogik profilaktika, volontyorlik va servis-learning elementlari kabi ilg'or yondashuvlar paydo bo'lmoqda. Bunday amaliyotlarning samarasi, odatda, hamkorlikning maqsadi aniq belgilanganda, natijalar ko'rsatkichlar orqali o'lchanganda, mas'ullar va muddatlar rejalashtirilganda, kommunikatsiya kanallari (onlayn va oflayn) muvofiqlashtirilganda yuqori bo'ladi.

Jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirishning xususiyatlarini aniqlashda, avvalo, bu jarayonning texnologik tabiatini ochib berish zarur. Pedagogik texnologiya deganda, odatda, maqsadga erishishni kafolatlovchi, izchil, diagnostik, qayta tiklanuvchi va boshqariladigan jarayon tushuniladi. Demak, jamoatchilik bilan ishlash texnologiyasi ham maqsad (sifatni oshirish), mazmun (hamkorlik yo'nalishlari), metodlar (muloqot, maslahat, trening, mediatorlik, loyiha faoliyati), vositalar (platformalar, hujjatlar, monitoring anketalari), shakllar (klub, yig'ilish, seminar, onlayn konsultatsiya), bosqichlar (tashxis–rejalashtirish–amalga oshirish–baholash–korreksiya) va natijalar (indikatorlar) orqali tavsiflanishi lozim. Bu

xususiyatlar texnologiyani “tadbirlar ro‘yxati”dan farqlaydi: unda har bir amaliy qadam maqsad va mezon bilan bog‘langan bo‘ladi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, ta’lim-tarbiya sifatini oshirishda pedagogning jamoatchilik bilan ishlash samaradorligini takomillashtirish — mazmunan ijtimoiy kapitalni ko‘paytirish, ekologik tizimlar o‘rtasidagi bog‘lanishlarni mustahkamlash, manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni boshqarish va sifat menejmenti sikllariga tayangan holda doimiy yaxshilashni taqozo etadigan kompleks ijtimoiy-pedagogik muammodir. Uni texnologik yondashuv asosida tashkil etish pedagogik faoliyatni epizodik tadbirlardan tizimli, diagnostik va natijaga yo‘naltirilgan hamkorlik jarayoniga olib chiqadi. Bunda jamoatchilik bilan ishlashning nazariy asoslari (ekologik yondashuv, ijtimoiy kapital, manfaatdor tomonlar nazariyasi, sifat konsepsiyalari), amaliy mazmuni (axborot-kommunikatsiya, pedagogik ma’rifat, birgalikdagi faoliyat, profilaktika, refleksiya), modeli (maqsad–subyekt–resurs–jarayon–natija) va usullari (kommunikativ, tashkiliy, diagnostik, profilaktik, raqamli) o‘zaro uyg‘unlashgandagina ta’lim-tarbiya sifati barqaror oshishi uchun zarur shart-sharoitlar yuzaga keladi. O‘zbekiston ta’lim tizimi kontekstida bunday texnologiya normativ talablar va milliy tarbiya qadriyatlari bilan uyg‘un holda qo‘llansa, maktabning ochiqligi, jamoatchilik ishonchi va o‘quvchi muvaffaqiyati o‘rtasidagi musbat bog‘lanish yanada mustahkamlanadi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:**

1. O‘zbekiston Respublikasi. (2020). “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun (O‘RQ-637).
2. Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Harvard University Press.
3. Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. American Journal of Sociology, 94, S95–S120.
4. Law of the Republic of Uzbekistan “On Education.” – T.: 2020.
5. Epstein, J. L. (2018). School, Family, and Community Partnerships: Your Handbook for Action. Corwin Press.

6. Musurmonova O. Pedagogical Technologies – a Factor in Educational Effectiveness. – T.: 2015